

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa
(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang
Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm
Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu
Sài Gòn 1998

--- o0o ---

Tập 22
QUYỂN THỨ 526
HỘI THỨ BA

Phẩm
PHƯƠNG TIỆN KHÉO LÉO
Thứ 26 - 4

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Thế Tôn thường nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nương nghĩa nào nên gọi là Bát-nhã Ba-la-mật-đa?

Phật bảo: Thiện Hiện! Do Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây, tất cả pháp đến bờ kia rốt ráo, nương nghĩa đây nên gọi là Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Do Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây Thanh văn, Độc giác, Bồ-tát, Như Lai năng đến bờ kia, nương nghĩa đây nên gọi là Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Do Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây y theo lý thắng nghĩa phân tách các pháp cho đến không có phần chút khá được, nương nghĩa đây nên gọi là Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Do Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây nhiếp chứa chơn như, pháp giới, pháp tánh, nói rộng cho đến bất tư nghì giới, nương nghĩa đây nên gọi là Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Do Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây không có chút pháp hoặc tương ưng hoặc chẳng tương ưng, hoặc có sắc hoặc không sắc, hoặc có thấy hoặc không thấy, hoặc có đối hoặc không đối, nương nghĩa đây nên gọi là Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Sở dĩ vì sao? Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng tương ưng chẳng phải chẳng tương ưng, không sắc, không thấy, không đối, nhất tướng, chỗ gọi vô tướng.

Lại nữa, Thiện Hiện! Do Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây năng sanh tất cả thắng pháp lành thù thắng, năng phát tất cả biện tài trí huệ, năng dẫn tất cả vui thế gian xuất thế gian, năng soi tất cả nghĩa lý sâu thẳm, nương nghĩa đây nên gọi là Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Do Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây lý thú vững chắc chẳng thể động hoại, nương nghĩa đây nên gọi là Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện phải biết: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, tất cả ác ma và dòng họ chúng, Thanh văn, Độc giác, ngoại đạo phạm chí, bần ác oán thù đều chẳng năng phá hoại được. Sở dĩ vì sao? Do vì trong kinh Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đây nói tất cả pháp đều tự tướng không, nên các ác ma thấy chẳng thể làm gì được. Thiện Hiện! Phải biết các Bồ-tát Ma-ha-tát nên theo thật nghĩa mà hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, nghĩa là tất cả pháp tự tướng đều không, tất cả ác duyên không động hoại được.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát muốn hành nghĩa thú Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, đem vô sở đắc mà làm phương tiện nên hành nghĩa vô thường, nghĩa khổ, nghĩa không, nghĩa vô ngã; cũng nên hành nghĩa khở trí, nghĩa tập trí, nghĩa diệt trí, nghĩa đạo trí, nghĩa pháp trí, nghĩa loại trí, nghĩa thế tục trí, nghĩa tha tâm trí, nghĩa tận trí, nghĩa vô sanh trí, nghĩa như thuyết trí. Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát vì hành nghĩa thú Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nên hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nghĩa cùng phi nghĩa đều bất khả đắc. Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao vì hành Bát-

nhã Ba-la-mật-đa nghĩa thú sâu thẳm nên hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát vì hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa nghĩa thú sâu thẳm nên khởi nghĩ này: “Ta chẳng nên hành tham dục phi nghĩa, ta chẳng nên hành sân nhuế phi nghĩa, ta chẳng nên hành ngu si phi nghĩa, ta chẳng nên hành kiêu mạn phi nghĩa, ta chẳng nên hành tà kiến phi nghĩa, ta chẳng nên hành cho đến tất cả kiến thú phi nghĩa. Cũng chẳng nên hành tham dục sân nhuế, ngu si, kiêu mạn, tà kiến, kiến thú và các pháp nghĩa khác”. Sở dĩ vì sao? Vì chơn như, thật tế, tham sân si thấy chẳng cùng các pháp làm nghĩa phi nghĩa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát vì hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa nghĩa thú sâu thẳm nên khởi nghĩ này: “Ta chẳng nên hành sắc nghĩa phi nghĩa, ta chẳng nên hành thọ tướng hành thức nghĩa phi nghĩa. Nói rộng cho đến ta chẳng nên hành chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề nghĩa phi nghĩa. Ta chẳng nên hành Nhất thiết trí trí nghĩa phi nghĩa”. Sở dĩ vì sao? Vì khi Phật được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề tìm tất cả pháp nghĩa cùng phi nghĩa đều bất khả đắc.

Thiện Hiện! Phải biết chư Phật ra đời hoặc chẳng ra đời, các pháp pháp giới, pháp trụ, pháp

định lẽ vậy thường trụ, không có pháp đối pháp làm nghĩa phi nghĩa. Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nên lìa chấp tất cả nghĩa phi nghĩa mới hành nghĩa thú Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vì nhân duyên nào Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng cùng các pháp làm nghĩa phi nghĩa?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối pháp hữu vi và pháp vô vi đều không sở tác, chẳng ơn chẳng oán, không ích không tổn. Bởi nhân duyên đây chẳng cùng các pháp làm nghĩa phi nghĩa.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Đâu chẳng chư Phật và đệ tử Phật, tất cả Hiền Thánh đều không lấy vô vi làm nghĩa chỗ tới?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Tất cả Hiền Thánh đều lấy vô vi làm nghĩa chỗ tới. Nhưng pháp vô vi chẳng cùng các pháp làm ích làm tổn. Ví như hư không, chơn như, thật tế chẳng cùng các pháp làm ích làm tổn. Các Bồ-tát Ma-ha-tát Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cũng lại như thế, chẳng cùng các pháp làm ích làm tổn. Vậy nên, Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng cùng các pháp làm nghĩa phi nghĩa.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát đâu chẳng cần học vô vi Bát-nhã Ba-la-mật-đa mới năng chứng được Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Các Bồ-tát Ma-ha-tát cần học vô vi Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm mới năng chứng được Nhất thiết trí trí, đem pháp chẳng hai mà làm phương tiện.

Thiện Hiện lại hỏi: Vì đem pháp chẳng hai được pháp chẳng hai ư? Phật nói: Chẳng phải.

Thiện Hiện lại hỏi: Vì đem hai pháp được pháp chẳng hai ư? Phật nói: Chẳng phải.

Thiện Hiện thưa rằng: Nếu không hai pháp đem pháp chẳng hai, được pháp chẳng hai, các Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao sẽ được Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Pháp hai chẳng hai đều bất khả đắc. Vậy nên sở đắc Nhất thiết trí trí chẳng đem hai pháp được pháp chẳng hai. Nhưng pháp vô sở đắc năng được vô sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm và Nhất thiết trí trí đều bất khả đắc, nên không đắc mà đắc mới gọi chơn đắc.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế rất cực sâu thẳm. Các Bồ-tát Ma-ha-tát năng làm việc khó, chẳng đắc hữu tình cũng lại chẳng đắc thi thiết hữu tình mà vì hữu tình cầu tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Ví như có người trồng cây giữa không là việc rất khó. Các Bồ-tát Ma-ha-tát cũng lại như thế, chẳng đắc hữu tình và thi thiết kia, mà vì hữu tình cầu tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề là việc cực khó.

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế rất cực sâu thẳm. Các Bồ-tát Ma-ha-tát năng làm việc khó, chẳng đắc hữu tình cũng lại chẳng đắc thi thiết hữu tình, mà vì hữu tình cầu tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát Ma-ha-tát mặc dù chẳng thấy có hữu tình và thi thiết kia chơn thật, mà các hữu tình ngu si điên đảo chấp là thật có, chìm ngấm sanh tử chịu khổ vô cùng. Vì cứu vớt kia nên cầu tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Được Bồ-đề rồi phương tiện khéo léo mà độ thoát đó. Ví như có người trồng cây đất tốt, người này mặc dù chẳng biết gốc thân nhánh lá hoa quả cây đây ai hưởng, mà trồng cây rồi tùy thời bón tưới siêng chăm giữ hộ. Về sau cây này lần được khôn lớn, gốc thân nhánh lá hoa quả thịnh茂, được nhiều người

thọ dụng hết bệnh tật, được an lành. Các Bồ-tát Ma-ha-tát cũng lại như thế, mặc dù chẳng thấy có Phật quả, hữu tình, mà vì hữu tình cầu tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, lần hồi tu hành sáu đến bờ kia và vô lượng Bồ-đề phần pháp khác. Đã viên mãn rồi, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, khiến các hữu tình thọ dụng nhánh lá hoa quả cây Phật đều được nhiều ích. Thiện Hiện! Phải biết nhiều ích nhánh lá là các hữu tình nương cây Phật đây thoát khổ ác thú. Nhiều ích của hoa là các hữu tình nương cây Phật đây hoặc sanh đại tộc Sát-đế-lợi cho đến hoặc sanh đại tộc Cư sĩ, hoặc trời Bốn đại vương chúng cho đến hoặc sanh trời Phi tướng phi phi tướng xứ. Nhiều ích của quả là các hữu tình nương cây Phật đây hoặc chứng quả Dự lưu cho đến hoặc chứng Độc giác Bồ-đề, hoặc chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Các hữu tình này được Bồ-đề rồi lại dùng nhánh lá hoa quả cây Phật nhiều ích cho hữu tình, khiến các hữu tình thoát khổ ác thú, được vui người trời, lần hồi an lập khiến vào Tam thừa, vào cõi Niết-bàn.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát Ma-ha-tát mặc dù làm việc nhiều ích lớn như thế, mà đều chẳng thấy có thật hữu tình kẻ được Niết-bàn, chỉ thấy vọng tưởng các khổ dứt hết. Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-

mật-đa sâu thẳm, chẳng đắc hữu tình và thi thiết kia, nhưng vì trừ vọng tưởng điên đảo kia, cầu tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Do nhân duyên đây làm việc cực khó.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát phải biết như Phật. Sở dĩ vì sao? Vì nương các Bồ-tát Ma-ha-tát nên mới năng dứt hẳn được tất cả địa ngục, bàng sanh, quỷ giới, cũng năng dứt hẳn được các khổ ba cõi, tất cả thú hèn kém bần cùng không hở rãnh.

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Các Bồ-tát Ma-ha-tát nên biết như Phật, nếu thế gian không chúng Bồ-tát phát tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, thời không có chư Phật ba đời mười phương, cũng không Độc giác và các Thanh văn, cũng không có năng dứt hẳn địa ngục, bàng sanh, quỷ giới và những các khổ ba cõi thú hèn kém bần cùng không hở rãnh. Vậy nên, Thiện Hiện! Như người đã nói. Các Bồ-tát Ma-ha-tát phải biết như Phật.

Lại nữa, Thiện Hiện! Phải biết chúng Bồ-tát Ma-ha-tát tức là Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác. Sở dĩ vì sao? Nếu do chơn như đây thi thiết Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, tức do chơn như đây thi thiết Độc giác. Nếu do chơn như đây thi thiết Độc

giác, tức do chơn như đây thi thiết Thanh văn. Nếu do chơn như đây thi thiết Thanh văn, tức do chơn như đây thi thiết tất cả Hiền Thánh. Nếu do chơn như đây thi thiết tất cả Hiền Thánh, tức do chơn như đây thi thiết sắc uẩn. Nếu do chơn như đây thi thiết sắc uẩn, tức do chơn như đây thi thiết thọ tướng hành thức uẩn. Nếu do chơn như đây thi thiết thọ tướng hành thức uẩn, tức do chơn như đây thi thiết nhãn xứ. Nếu do chơn như đây thi thiết nhãn xứ, tức do chơn như đây thi thiết nhĩ tỷ thiệt thân ý xứ. Như vậy chuyển dần, nói rộng cho đến nếu do chơn như đây thi thiết chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, tức do chơn như đây thi thiết Nhất thiết trí trí. Nếu do chơn như đây thi thiết Nhất thiết trí trí, tức do chơn như đây thi thiết hữu vi giới. Nếu do chơn như đây thi thiết hữu vi giới, tức do chơn như đây thi thiết vô vi giới. Nếu do chơn như đây thi thiết vô vi giới, tức do chơn như đây thi thiết tất cả pháp. Nếu do chơn như đây thi thiết tất cả pháp, tức do chơn như đây thi thiết tất cả hữu tình. Nếu do chơn như đây thi thiết tất cả hữu tình, tức do chơn như đây thi thiết tất cả Bồ-tát Ma-ha-tát.

Như vậy, Thiện Hiện! Hoặc Như Lai chơn như, hoặc Độc giác chơn như, hoặc Thanh văn chơn như, hoặc tất cả Hiền Thánh chơn như, hoặc sắc thấy tất cả pháp chơn như, hoặc hữu tình chơn như, hoặc

Bồ-tát Ma-ha-tát chơn như, chơn như như thể thật đều không khác. Bởi vì không khác nên gọi tên chơn như. Các Bồ-tát Ma-ha-tát đối chơn như đây tu học viên mãn, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề nên gọi Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác. Vậy nên, Thiện Hiện! Phải biết chúng Bồ-tát Ma-ha-tát tức là Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, vì tất cả pháp, vì tất cả hữu tình đều lấy chơn như làm định lượng vậy.

Vậy nên, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nên học chơn như Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Nếu học chơn như Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tức năng học được tất cả pháp chơn như. Nếu năng học được tất cả pháp chơn như, thời năng viên mãn tất cả pháp chơn như. Nếu năng viên mãn tất cả pháp chơn như, thời đối tất cả pháp chơn như được tự tại. Nếu đối tất cả pháp chơn như được tự tại, thời năng khéo biết tất cả hữu tình căn tánh hơn kém. Nếu năng khéo biết tất cả hữu tình căn tánh hơn kém, thời năng xét biết tất cả hữu tình thắng giải sai khác. Nếu năng xét biết tất cả hữu tình thắng giải sai khác, thời biết tất cả hữu tình chịu quả tự nghiệp. Nếu biết tất cả hữu tình chịu quả tự nghiệp, thời nguyện trí viên mãn. Nếu nguyện trí viên mãn, thời năng tịnh tu diệu trí ba đời. Nếu năng tịnh tu diệu trí ba đời, thời năng viên mãn Nhất thiết trí trí.

Nếu năng viên mãn Nhất thiết trí trí, thời năng hành hạnh Bồ-tát không trái. Nếu năng hành hạnh Bồ-tát không trái, thời năng thành thực hữu tình. Nếu năng thành thực hữu tình, thời năng nghiêm tịnh cõi Phật. Nếu năng nghiêm tịnh cõi Phật, thời năng chứng được sở cầu Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Nếu năng chứng được sở cầu Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, thời năng như thật quay xe diệu pháp. Nếu năng như thật quay xe diệu pháp, thời năng an lập hữu tình nơi đạo Tam thừa không trái. Nếu năng an lập hữu tình nơi đạo Tam thừa không trái, thời mới khiến hữu tình vào cõi Vô dư y Bát-niết-bàn. Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát thấy tất cả công đức tự lợi lợi tha như thế thấy, nên mới phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác, mạnh mẽ chính siêng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm vững bền không lui chuyển.

Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát vì muốn nhiều ích các hữu tình nên năng phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác, như nói mà tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, thế gian trời, người, a-tổ-lạc thấy đều nên lễ kính?

Phật nói: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Nếu các Bồ-tát Ma-ha-tát vì muốn nhiều ích các hữu tình nên năng phát tâm Vô

thượng Chánh đẳng giác, như nói mà tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, thế gian, trời, người, a-tổ-lạc thấy đều nên lễ kính.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khắp vì nhiều ích các loại hữu tình sơ phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác được bấy nhiêu phước?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát này được phước vô lượng, toán đếm thí dụ chỗ chẳng thể kịp được.

Thiện Hiện phải biết: Giả sử tất cả hữu tình đầy nhầy thế giới Phật Tam thiên đại thiên đều tới Thanh văn hoặc bậc Độc giác. Nơi ý hiểu sao? Các hữu tình này phước ấy nhiều chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Rất nhiều. Kia chỗ được phước vô lượng vô biên.

Phật bảo: Thiện Hiện! Kia chỗ được phước với người đã hỏi khắp vì nhiều ích các loại hữu tình sơ phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác của một Bồ-tát Ma-ha-tát, chỗ được nhóm phước trăm phần chẳng kịp một, ngàn phần chẳng kịp một, như vậy cho đến trăm ngàn trăm ức muôn ức phần cũng chẳng kịp một. Sở dĩ vì sao? Vì có Thanh văn, Độc giác đều nương Bồ-tát Ma-ha-tát, chẳng phải Bồ-tát Ma-ha-tát nương các Thanh văn, Độc giác mà có.

Lại nữa, Thiện Hiện! Thôi tất cả hữu tình đầy thế giới Tam thiên đại thiên đều tới Thanh văn hoặc bậc Độc giác chỗ được nhóm phước, giả sử tất cả hữu tình đầy thế giới Tam thiên đại thiên đều trụ bậc Tịnh quán. Nơi ý hiểu sao? Các hữu tình này phước ấy nhiều chăng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Rất nhiều. Kia chỗ được phước vô lượng vô biên.

Phật bảo: Thiện Hiện! Kia chỗ được phước với người đã hồi khắp vì nhiều ích các loại hữu tình sơ phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác của một Bồ-tát Ma-ha-tát, chỗ được nhóm phước trăm phần chẳng kịp một, ngàn phần chẳng kịp một, như vậy cho đến trăm ngàn trăm ức muôn ức phần cũng chẳng kịp một. Sở dĩ vì sao? Vì có Thanh văn, Độc giác đều nương Bồ-tát Ma-ha-tát, chẳng phải Bồ-tát Ma-ha-tát nương các Thanh văn, Độc giác mà có.

Lại nữa, Thiện Hiện! Thôi tất cả hữu tình đầy thế giới Tam thiên đại thiên đều trụ bậc Tịnh quán chỗ được nhóm phước, giả sử tất cả hữu tình đầy thế giới Tam thiên đại thiên đều trụ Chứng tánh địa, hoặc Đệ bát địa, hoặc Cụ kiến địa, hoặc Bạc địa, hoặc Ly dục địa, hoặc Dĩ biện địa, hoặc Độc giác địa. Nơi ý hiểu sao? Các hữu tình đây phước ấy nhiều chăng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Rất nhiều. Kia chỗ được phước vô lượng vô biên.

Phật bảo: Thiện Hiện! Kia chỗ được phước với người đã hồi khắp vì nhiều ích các loại hữu tình sơ phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác của một Bồ-tát Ma-ha-tát, chỗ được nhóm phước trăm phần chẳng kịp một, ngàn phần chẳng kịp một, như vậy cho đến trăm ngàn trăm ức muôn ức phần cũng chẳng kịp một. Sở dĩ vì sao? Vì có Thanh văn, Độc giác đều nương Bồ-tát Ma-ha-tát, chẳng phải Bồ-tát Ma-ha-tát nương các Thanh văn, Độc giác mà có.

Lại nữa, Thiện Hiện! Giả sử tất cả hữu tình đầy khắp thế giới Phật Tam thiên đại thiên đều vì nhiều ích các loại hữu tình sơ phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác. Chúng các Bồ-tát Ma-ha-tát này chỗ được nhóm phước đối một Bồ-tát Ma-ha-tát vào Bồ-tát Chánh tánh ly sanh chỗ được nhóm phước trăm phần chẳng kịp một, ngàn phần chẳng kịp một, như vậy cho đến trăm ngàn trăm ức muôn ức phần cũng chẳng kịp một.

Lại nữa, Thiện Hiện! Giả sử tất cả hữu tình đầy khắp thế giới Phật Tam thiên đại thiên đều vào Bồ-tát Chánh tánh ly sanh. Chúng các Bồ-tát Ma-ha-tát này chỗ được nhóm phước đối một Bồ-tát Ma-ha-tát hành hướng Bồ-đề chỗ được nhóm phước trăm phần chẳng kịp một, ngàn phần chẳng kịp một, như vậy cho đến trăm ngàn trăm ức muôn ức phần cũng chẳng kịp một.

Lại nữa, Thiện Hiện! Giả sử tất cả hữu tình đầy nhầy thế giới Phật Tam thiên đại thiên đều hành hướng Bồ-đề. Chúng các Bồ-tát Ma-ha-tát này chỗ được nhóm phước đối sở hữu nhóm phước của một Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác trăm phần chẳng kịp một, ngàn phần chẳng kịp một, như vậy cho đến trăm ngàn trăm ức muôn ức phần cũng chẳng kịp một.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát sơ phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác suy nghĩ những gì?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát này hằng chính suy nghĩ Nhất thiết tướng trí.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nhất thiết tướng trí lấy gì làm tánh? Sở duyên nào? Tăng thượng nào? Hành tướng nào? Có tướng nào?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nhất thiết tướng trí vô tánh làm tánh, không tướng, không nhân, không sở cảnh giác, không sanh, không hiện. Lại người đã hỏi: Nhất thiết tướng trí sở duyên nào, tăng thượng nào, hành tướng nào, có tướng nào ấy. Thiện Hiện phải biết: Nhất thiết tướng trí vô tánh làm sở duyên, chánh niệm làm tăng thượng, vắng lặng làm hành tướng, vô tướng làm tướng.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vì chỉ Nhất thiết tướng trí vô tánh làm tánh hay sắc thọ tướng hành thức cũng vô tánh làm tánh? Nói rộng cho đến vì chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề cũng vô tánh làm tánh, hay hữu vi giới và vô vi giới cũng vô tánh làm tánh?

Phật bảo: Thiện Hiện! Chẳng những Nhất thiết tướng trí vô tánh làm tánh, mà sắc thọ tướng hành thức cũng vô tánh làm tánh. Cho đến hữu vi giới và vô vi giới cũng vô tánh làm tánh.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vì nhân duyên nào Nhất thiết tướng trí vô tánh làm tánh? Sắc thọ tướng hành thức cũng vô tánh làm tánh, cho đến hữu vi giới và vô vi giới cũng vô tánh làm tánh?

Phật bảo: Thiện Hiện! Vì Nhất thiết tướng trí không có tự tánh vậy. Nếu pháp tự tánh không có, pháp ấy vô tánh làm tánh. Vì sắc thọ tướng hành thức cho đến hữu vi giới và vô vi giới cũng tự tánh không có vậy. Nếu pháp không có tự tánh, pháp này vô tánh làm tánh.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vì nhân duyên nào Nhất thiết tướng trí không có tự tánh. Sắc thọ tướng hành thức cho đến hữu vi giới và vô vi giới cũng tự tánh không có?

Phật bảo: Thiện Hiện! Vì Nhất thiết tướng trí không tự tánh hòa hợp vậy. Nếu pháp không tự tánh hòa hợp, pháp ấy thời lấy vô tánh làm tánh. Sắc thọ tướng hành thức cho đến hữu vi giới và vô vi giới cũng vì không tự tánh hòa hợp vậy. Nếu pháp không tự tánh hòa hợp, pháp ấy thời lấy vô tánh làm tánh. Do nhân duyên đây, các Bồ-tát Ma-ha-tát nên biết tất cả pháp đều vô tánh làm tánh.

Lại nữa, Thiện Hiện! Tất cả pháp đều lấy không làm tự tánh, vô tướng làm tự tánh, vô nguyên làm tự tánh. Do nhân duyên đây các Bồ-tát Ma-ha-tát nên biết tất cả pháp đều vô tánh làm tánh.

Lại nữa, Thiện Hiện! Tất cả pháp đều lấy chơn như làm tự tánh, nói rộng cho đến bất tư nghì giới làm tự tánh. Do nhân duyên đây, các Bồ-tát Ma-ha-tát nên biết tất cả pháp đều vô tánh làm tánh.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu tất cả pháp đều vô tánh ấy, các Bồ-tát Ma-ha-tát sơ phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác trọn nên những phương tiện khéo léo nào năng hành Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật? Nói rộng cho đến trọn nên những phương tiện khéo léo nào năng hành Nhất thiết trí trí thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên phương tiện khéo léo nhiệm màu, mặc dù biết tất cả pháp đều vô tánh làm tánh, mà thường tinh siêng thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật. Mặc dù thường tinh siêng thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật, mà hằng thông suốt tất cả hữu tình và các cõi Phật đều lấy vô tánh mà làm tự tánh.

Thiện Hiện phải biết: Bồ-tát Ma-ha-tát này tuy hành Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa học đạo Bồ-đề, mà biết Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa và đạo Bồ-đề đều lấy vô tánh mà làm tự tánh. Nói rộng cho đến tuy hành Nhất thiết trí trí học đạo Bồ-đề, mà biết Nhất thiết trí trí và đạo Bồ-đề đều lấy vô tánh mà làm tự tánh.

Thiện Hiện phải biết: Bồ-tát Ma-ha-tát này tu hành sáu đến bờ kia học đạo Bồ-đề như thế, nói rộng cho đến tu hành Nhất thiết trí trí học đạo Bồ-đề như thế, nếu chưa trọn nên Như Lai mười lực, bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng; pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả; nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí và vô lượng vô biên các Phật pháp khác, đều gọi học đạo Bồ-đề chưa được viên mãn. Nếu học đạo đây đã được viên mãn, thời đối tất cả Ba-la-mật-đa cũng đã viên mãn. Nhờ Ba-la-

mật-đa đã viên mãn, nên do một sát-na tương ưng Bát-nhã bèn năng chứng được Nhất thiết tướng trí. Bấy giờ tất cả phiền não tập khí nhỏ nhiệm nối nhau, vì hẵn chẳng sanh nên gọi “dứt không sót” thời tên là Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác. Lại đem Phật nhãn thanh tịnh không ngăn ngại xem khắp các pháp mười phương ba đời hãy chẳng đắc “vô” hướng sẽ đắc “hữu”. Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nên hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa quán tất cả pháp đều lấy vô tánh mà làm tự tánh. Thiện Hiện! Đây gọi các Bồ-tát Ma-ha-tát trọn nên phương tiện khéo léo nhiệm mầu. Nghĩa là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa quán tất cả pháp hãy chẳng đắc “vô” hướng sẽ đắc “hữu”.

Thiện Hiện phải biết: Bồ-tát Ma-ha-tát này hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Khi tu bố thí, đối bố thí đây, kẻ thí, kẻ nhận và vật sở thí cùng tâm Bồ-đề hãy chẳng thấy không hướng là thấy có. Khi tu tịnh giới, đối tịnh giới đây, chỗ hộ tịnh giới, kẻ trì tịnh giới, tâm giữ tịnh giới hãy chẳng thấy không hướng là thấy có. Khi tu an nhẫn, đối an nhẫn đây, chỗ tu an nhẫn, kẻ năng an nhẫn, tâm tu an nhẫn, hãy chẳng thấy không hướng là thấy có. Khi tu tinh tiến, đối tinh tiến đây, chỗ tu tinh tiến, kẻ năng tinh tiến, tâm tu tinh tiến, hãy chẳng thấy không hướng là thấy có. Khi tu tĩnh虑, đối tĩnh虑 đây, chỗ tu tĩnh

lự, kẻ năng tỉnh lự, tâm tu tỉnh lự, hãy chẳng thấy không huông là thấy có. Khi tu bát-nhã, đối bát-nhã đây, chỗ tu bát-nhã, kẻ hành bát-nhã, tâm tu bát-nhã, hãy chẳng thấy không huông là thấy có. Nói rộng cho đến khi được Nhất thiết trí trí đối Nhất thiết trí trí đây, hoặc kẻ năng được, hoặc do đây được và thời xứ được hãy chẳng thấy không huông là thấy có. Sở dĩ vì sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát này thường khởi nghĩ đây: Các pháp đều lấy vô tánh làm tánh. Vô tánh như thế bản tánh tự vậy, chẳng Phật làm ra, chẳng Thanh văn làm, chẳng Độc giác làm, cũng chẳng ai làm, vì tất cả pháp đều không tác giả, là tác giả vậy.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Đâu chẳng các pháp là tánh các pháp? Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Thiện Hiện hỏi lại: Nếu tất cả pháp là tánh pháp ấy, làm sao pháp là năng biết pháp là hoặc có hoặc không? Sở dĩ vì sao? Pháp không chẳng lẽ năng biết pháp không, pháp có chẳng lẽ năng biết pháp có, pháp không chẳng lẽ năng biết pháp có, pháp có chẳng lẽ năng biết pháp không. Như vậy, tất cả pháp đều vô vi làm tánh. Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chỉ rõ các pháp hoặc có hoặc không?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tùy thế tục chỉ

rõ các pháp hoặc có hoặc không, chẳng tùy thắng nghĩa.

Thiện Hiện lại hỏi: Thế tục, thắng nghĩa hãy có khác chăng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Chẳng khác thế tục riêng có thắng nghĩa. Sở dĩ vì sao? Chơn như thế tục tức là thắng nghĩa. Các loại hữu tình điên đảo vọng chấp đối chơn như đây chẳng biết chẳng thấy. Các Bồ-tát Ma-ha-tát vì nhiều ích kia, tùy tướng thế tục chỉ rõ các pháp hoặc có hoặc không, chẳng tùy thắng nghĩa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các loại hữu tình đối năm uẩn thấy khởi tướng thật có, chẳng biết chẳng phải có. Các Bồ-tát Ma-ha-tát vì nhiều ích kia chỉ rõ uẩn thấy hoặc có hoặc không, khiến các hữu tình nhân đây biết rõ các uẩn các pháp chẳng có chẳng không, chẳng phải muốn khiến chấp tướng thật có không. Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nên siêng tinh tiến lìa chấp có không, hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm vì các hữu tình làm nhiều ích to lớn!

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Như Lai thường nói các hạnh Bồ-tát. Những gì gọi là các hạnh Bồ-tát?

Phật bảo: Thiện Hiện! Hạnh Bồ-tát ấy, nghĩa là vì Vô thượng Bồ-đề nên hành, hoặc vì nhiều ích các hữu tình nên gọi hạnh Bồ-tát.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát phải đổi chỗ nào hành hạnh Bồ-tát?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nên đổi sắc không hành hạnh Bồ-tát, nên đổi thọ tướng hành thức không hành hạnh Bồ-tát. Nói rộng cho đến nên đổi nhất thiết trí không hành hạnh Bồ-tát; nên đổi đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí không hành hạnh Bồ-tát. Nên đổi nghiêm tịnh cõi Phật không hành hạnh Bồ-tát. Nên đổi thành thực hữu tình không hành hạnh Bồ-tát. Nên đổi dẫn phát biện tài đà-la-ni không hành hạnh Bồ-tát. Nên đổi dẫn phát văn tự đà-la-ni không hành hạnh Bồ-tát. Nên đổi ngộ vào văn tự đà-la-ni không hành hạnh Bồ-tát. Nên đổi ngộ vào vô văn tự đà-la-ni không hành hạnh Bồ-tát. Nên đổi hữu vi giới không hành hạnh Bồ-tát. Nên đổi vô vi giới không hành hạnh Bồ-tát. Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành hạnh Bồ-tát như thế, như Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đối trong các pháp chẳng làm hai tướng. Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế gọi là vì Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề và vì hữu tình hành hạnh Bồ-tát.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nhiều chỗ Như Lai thường nói Phật-đà, tên Phật-đà đây nương nghĩa nào mà nói?

Phật bảo: Thiện Hiện! Năng giác thật nghĩa nên gọi Phật-đà. Đẳng giác thật pháp nên gọi Phật-đà. Đối tất cả pháp như tánh sở hữu, tận tánh sở hữu năng hiện đẳng giác nên gọi Phật-đà. Đối chơn thật nghĩa năng chánh thông suốt nên gọi Phật-đà. Như thật khai giác tất cả hữu tình khiến lìa điên đảo nên gọi Phật-đà.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nhiều nơi Như Lai thường nói Bồ-đề, tên Bồ-đề đây nương nghĩa nào mà nói?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-đề ấy là nghĩa không, là nghĩa chơn như, là nghĩa thật tế, là nghĩa pháp giới, là nghĩa pháp tánh.

Lại nữa, Thiện Hiện! Giả lập danh tướng thi thiết lời nói, năng chơn thật giác rất thượng rất diệu nên gọi Bồ-đề.

Lại nữa, Thiện Hiện! Là chơn là thật chẳng hư dối chẳng biến khác nên gọi là Bồ-đề.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nghĩa chẳng thể phá hoại, không phân biệt là nghĩa Bồ-đề.

Lại nữa, Thiện Hiện! Chư Phật sở hữu chơn tịnh khắp giác nên gọi Bồ-đề.

Lại nữa, Thiện Hiện! Chư Phật do đây đối tượng tất cả pháp, tất cả chủng hiện đẳng giác nên gọi Bồ-đề. Lại nữa, Thiện Hiện! Chỉ giả thi thiết thế tục danh ngôn không thật khá được nên gọi Bồ-đề.

Bấy giờ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát vì Bồ-đề nên tu hành sáu thứ Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí, khi nhóm căn lành đối những pháp nào làm ích làm tổn, làm thêm làm bớt, làm sanh làm diệt, làm nhiễm làm tịnh?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát vì Bồ-đề nên tu hành sáu thứ Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí, khi nhóm căn lành đối tất cả pháp không ích không tổn, không thêm không bớt, không sanh không diệt, không nhiễm không tịnh. Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này vì Bồ-đề nên hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, đối tất cả pháp đem vô sở duyên mà làm phương tiện, chẳng làm ích tổn, chẳng làm thêm bớt, chẳng làm sanh diệt, chẳng làm nhiễm tịnh mà hiện tại tiền.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát vì Bồ-đề nên hành Bát-nhã Ba-la-

mật-đa sâu thẳm, đối tất cả pháp đem vô sở duyên mà làm phương tiện, chẳng làm ích tổn, chẳng làm thêm bớt, chẳng làm sanh diệt, chẳng làm nhiễm tịnh hiện tại tiền ấy. Bồ-tát Ma-ha-tát này hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm làm sao nhiếp thọ Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lực, Bát-nhã Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến làm sao nhiếp thọ nhất thiết tướng trí, làm sao năng vượt được Thanh văn Độc giác và bậc Di sanh, tới vào Bồ-tát Chánh tánh ly sanh tu hành bậc Bồ-tát Ma-ha-tát, lần hồi chứng được Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng đem hai nên nhiếp thọ Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nói rộng cho đến chẳng đem hai nên lần hồi chứng được Nhất thiết trí trí.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng đem hai nên nhiếp thọ Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến chẳng đem hai nên lần hồi chứng được Nhất thiết trí trí. Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao từ sơ phát tâm cho đến hậu tâm hằng thời tăng lớn pháp lành thù thắng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát đem hai nên hành thời các pháp lành chẳng được

tăng lớn. Sở dĩ vì sao? Vì ngu phu dị sanh đều nương hai nên khởi ra pháp lành chẳng được tăng lớn. Các Bồ-tát Ma-ha-tát chẳng hành hai nên từ sơ phát tâm cho đến hậu tâm hằng thời tăng lớn pháp lành thù thắng. Vậy nên, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát căn lành vững chắc chẳng thể khuất phục, thể gian trời, người, a-tổ-lạc thấy chẳng năng phá hoại khiến rơi các bậc Thanh văn Độc giác, các thứ pháp ác bất thiện của thế gian chẳng năng dẫn cướp, khiến hành sáu thứ Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí có bao pháp lành chẳng được tăng lớn. Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nên hành không hai Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát vì căn lành nên hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm ư?

Phật nói: Chẳng phải vậy. Thiện Hiện! Phải biết các Bồ-tát Ma-ha-tát chẳng vì căn lành nên hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, cũng chẳng vì căn chẳng lành nên hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Sở dĩ vì sao?

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lẽ phải như vậy. Nếu chưa gần gũi cúng dường cung kính chư Phật Thế Tôn, nếu các căn lành chưa cực viên mãn, nếu bạn

**lành chơn thiện chưa nhiều nhiếp thọ, quyết chẳng
năng được Nhất thiết trí trí.**

**Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bồ-tát
Ma-ha-tát làm sao gần gũi cúng dường chư Phật
Thế Tôn khiến các căn lành rất cực viên mãn, được
bạn lành chơn tịnh nhiếp thọ, chóng năng chứng
được Nhất thiết trí trí?**

**Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát từ
sơ phát tâm gần gũi cúng dường chư Phật Thế Tôn,
theo chỗ chư Phật nghe thuyết Khế kinh cho đến
Luận nghĩa. Nghe rồi thọ trì lại phải đọc tụng ôn
tập cho được thông lành. Đã khéo thông lành suy
nghĩ đúng lý. Đã suy nghĩ rồi thấy sâu ý thú. Thấy
ý thú rồi năng khéo thông suốt. Đã khéo thông suốt
được đà-la-ni khởi vô ngại giải, cho đến chứng được
Vô thượng Bồ-đề. Tùy sanh chỗ nào đối giáo nghĩa
Chánh pháp đã được nghe trì thường chẳng quên
mất, ở chỗ chư Phật trồng nhiều căn lành. Nhờ được
sức căn lành nắm giữ nên chẳng đọa ác thú sanh chỗ
không rảnh. Lại nhờ được căn lành nhiếp thọ nên ý
muốn thanh tịnh. Sức ý muốn tịnh nhiếp trì được
nên thường năng thành thực hữu tình, nghiêm tịnh
cõi Phật không trái. Lại nhờ được căn lành nhiếp
thọ nên hằng chẳng xa lìa bạn lành chơn tịnh, nghĩa
là các Như Lai và các Bồ-tát, Độc giác, Thanh văn
cùng những kẻ năng khen ngợi Phật, Pháp, Tăng.**

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát gần gũi cúng dường chư Phật Thế Tôn khiến các căn lành rất cực viên mãn, được bạn lành chơn tịnh nhiếp thọ nhiều, chóng năng chứng được Nhất thiết trí trí.

Vậy nên, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, muốn mau chứng được Nhất thiết trí trí phải siêng tinh tiến gần gũi cúng dường chư Phật Thế Tôn, nhiếp thọ viên mãn căn lành thù thắng, phụng sự bạn lành chơn tịnh thường không nhàm chán.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát nếu chẳng gần gũi cúng dường chư Phật, chẳng năng viên mãn căn lành thắng diệu, chẳng nhiều phụng sự bạn lành chơn tịnh, đâu chẳng năng được Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu chẳng gần gũi cúng dường chư Phật, chẳng năng viên mãn căn lành thắng diệu, chẳng nhiều phụng sự bạn lành chơn tịnh, hãy chẳng đáng nhận tên Ma-ha-tát, huống năng chứng được Nhất thiết trí trí. Sở dĩ vì sao? Vì có Bồ-tát Ma-ha-tát gần gũi cúng dường chư Phật Thế Tôn, trồng nhiều căn lành, thờ nhiều bạn lành, vẫn chẳng năng được Nhất thiết trí trí, huống chẳng gần gũi cúng dường chư Phật, chẳng trồng căn lành,

chẳng thờ bạn lành mà năng chứng được Nhất thiết trí trí. Kia nếu năng được Nhất thiết trí trí, định không có lẽ ấy.

Vậy nên, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn nhận tên Bồ-tát Ma-ha-tát, muốn mau chứng được Nhất thiết trí trí, thường nên gần gũi cúng dường chư Phật, nhiếp trồng viên mãn căn lành thù thắng, vâng thờ bạn lành chớ sanh nhàm mỗi.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vì nhân duyên nào có Bồ-tát Ma-ha-tát tuy năng gần gũi cúng dường chư Phật, trồng nhiều căn lành, thờ nhiều bạn lành, mà chẳng năng được Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát kia xa lìa phương tiện khéo léo Bát-nhã Ba-la-mật-đa, mặc dù năng gần gũi cúng dường chư Phật, rộng trồng căn lành, thờ nhiều bạn lành mà chẳng năng được Nhất thiết trí trí.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Những gì gọi là phương tiện khéo léo, các Bồ-tát Ma-ha-tát trọn nên phương tiện khéo léo như thế có các việc làm định năng chứng được Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát từ sơ phát tâm, khi tu hành Bồ thí Ba-la-mật-đa đem

tác ý tương ưng Nhất thiết trí trí, hoặc thí chư Phật, hoặc thí Bồ-tát, hoặc thí Độc giác, hoặc thí Thanh văn, hoặc thí các người phi người thấy. Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên tác ý tương ưng Nhất thiết trí trí như thế, tuy hành bố thí mà không tưởng thí, không tưởng kẻ thọ, cũng không tưởng tất cả ngã ngã sở. Sở dĩ vì sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát này quán tất cả pháp tánh tướng đều không, không khởi không thành, không chuyển không diệt, vào tướng các pháp. Biết tất cả pháp không tác không năng, vào các hành tướng. Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên phương tiện khéo léo như thế hằng thời tăng lớn căn lành thắng diệu. Nhờ căn lành đây thường tăng lớn nên năng hành Bồ thí Ba-la-mật-đa thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật. Mặc dù hành bố thí mà chẳng mong cầu quả thí sở đắc, nghĩa là chẳng tham đắm thắng báo sanh tử. Chỉ vì cứu hộ kẻ không cứu hộ và muốn giải thoát kẻ chưa giải thoát siêng tu Bồ thí Ba-la-mật-đa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát từ sơ phát tâm, khi tu hành Tịnh giới Ba-la-mật-đa, đem tác ý tương ưng Nhất thiết trí trí thọ trì tịnh giới, thường chẳng khởi tham sân si thấy, tùy miên ràng buộc, cũng lại chẳng khởi các pháp bất thiện năng chướng Bồ-đề, chỗ gọi keo rít, chen lấn, ác giới, hờn giận, lừa dối, tâm kém, tâm loạn, ác huệ

và các mạn thấy, cũng thường chẳng khởi tác ý tương ưng Thanh văn Độc giác. Sở dĩ vì sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát này quán tất cả pháp tánh tướng đều không, không khởi không thành, không chuyển không diệt, vào tướng các pháp. Biết tất cả pháp không tác không năng, vào các hành tướng. Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên phương tiện khéo léo như thể hằng thời tăng lớn căn lành thắng diệu. Nhờ căn lành đây thường tăng lớn nên năng hành Tịnh giới Ba-la-mật-đa thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật. Mặc dù hành tịnh giới mà chẳng mong cầu quả giới sở đắc, nghĩa là chẳng tham đắm thắng báo sanh tử. Chỉ vì cứu hộ kẻ không cứu hộ và muốn giải thoát kẻ chưa giải thoát, siêng tu Tịnh giới Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Mỗi mỗi đều nên chuẩn theo trước mà thuyết rộng.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát từ sơ phát tâm phương tiện khéo léo, đem tác ý tương ưng Nhất thiết trí trí vào bốn tĩnh lự và bốn vô lượng, bốn định vô sắc. Bồ-tát Ma-ha-tát này tuy đối tĩnh lự, vô lượng, vô sắc vào ra tự tại mà chẳng thu nhận quả dị thực kia. Sở dĩ vì sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên phương tiện khéo léo rất thắng, quán tánh tướng các tĩnh lự, vô lượng, vô sắc đều không, không khởi không thành, không chuyển không diệt, vào các pháp tướng. Biết tất cả pháp

không tác không năng, vào các hành tướng. Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên phương tiện khéo léo như thế, hằng thời tăng lớn căn lành thắng diệu. Nhờ căn lành đây thường tăng lớn, nên năng hành tĩnh lự, vô lượng, vô sắc. Do hành tĩnh lự, vô lượng, vô sắc, bền năng tự tại thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát từ sơ phát tâm phương tiện khéo léo đem tác ý tương ưng Nhất thiết trí trí, mặc dù hành thấy pháp đạo tu bị dứt, mà năng chẳng lấy quả Dự lưu, Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán, Độc giác Bồ-đề. Sở dĩ vì sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát này quán tánh tướng tất cả pháp đều không, không khởi không thành, không chuyển không diệt, vào tướng các pháp. Biết tất cả pháp không tác không năng, vào các hành tướng. Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên phương tiện khéo léo rất thắng hằng thời tăng lớn căn lành thắng diệu. Nhờ căn lành đây thường tăng lớn, năng hành tất cả phần pháp Bồ-đề, vượt các bậc Thanh văn Độc giác thấy, tới vào Bồ-tát Chánh tánh ly sanh. Đây gọi Vô sanh pháp nhẫn của Bồ-tát. Do nhẫn đây nên thường năng tự tại thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa phương tiện khéo léo

đem tác ý tương ưng Nhất thiết trí trí, tuy được tự tại vào ra thuận nghịch tám định giải thoát, chín định thứ lớp mà năng chẳng lấy quả Dự lưu, Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán, Độc giác Bồ-đề. Sở dĩ vì sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát này quán tánh tướng tất cả pháp đều không, không khởi không thành, không chuyển không diệt, vào tướng các pháp. Biết tất cả pháp không tác không năng, vào các hành tướng. Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên phương tiện khéo léo rất thắng, hằng thời tăng lớn căn lành thắng diệu. Nhờ căn lành đây thường tăng lớn, nên mới năng tự tại thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật, chứng vào bậc Bồ-tát bất thối chuyển, được nhận ký nhận.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa phương tiện khéo léo, đem tác ý tương ưng Nhất thiết trí trí tinh tiến tu hành Như Lai mười lực và vô lượng vô biên các Phật pháp, cho đến chưa đủ thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật, vẫn chưa chứng được Nhất thiết trí trí. Sở dĩ vì sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát này quán tánh tướng tất cả pháp đều không, không khởi không thành, không chuyển không diệt, vào tướng các pháp. Biết tất cả pháp không tác không năng, vào các hành tướng. Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên phương tiện khéo léo rất thắng, hằng thời tăng lớn

căn lành thắng diệu. Nhờ căn lành đây thường tăng lớn, nên mới năng đầy đủ thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật, lần hồi chứng được Nhất thiết trí trí. Như vậy gọi là phương tiện khéo léo. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát trọn nên phương tiện khéo léo như thế, có làm các việc định năng chứng được Nhất thiết trí trí. Phương tiện khéo léo rất thắng như thế đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa mà được thành tựu. Vậy nên, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nên siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm.

--- o0o ---